

Podczas dwóch spotkań konsultacyjnych dotyczących projektu zmian ustawy Prawo o stowarzyszeniach w Wałbrzychu i Wrocławiu pojawiło się 18 postulatów dotyczących zmian w konsultowanym projekcie oraz szersze, dotyczące generalnych zmian przepisów dla NGO.

Podczas spotkania prowadzący w pierwszej kolejności przedstawił obowiązujące zapisy Prawa o stowarzyszeniach, a następnie wspólnie wypracowywano propozycje zmian do zapisów. Ostatnim elementem spotkania była prezentacja proponowanych zmian przez Kancelarię Prezydenta RP (które były załączone w linku zaproszeń na spotkania).

Lista wypracowanych postulatów:

- 1) Likwidacja stowarzyszeń zwykłych;
Argumentowano to praktycznie niewykorzystywaniem obecnie tej formy prawnej zrzeszania się. W założeniach stowarzyszenia zwykłe miały służyć zrzeszaniu się w celach hobbistycznych, nie realizujących zadań publicznych. Forma ta jednak okazała się nieatrakcyjną. Wobec postulatu zmniejszenia liczby osób tworzących stowarzyszenie proponuje się likwidację tej formy prawnej.
- 2) Minimalna liczba zakładających i prowadzących stowarzyszenie – 5 osób;
Podczas obu spotkań była gorąca dyskusja na temat minimalnej liczby osób zrzeszających się w stowarzyszeniu. Najważniejszy argument padł we Wrocławiu: „nie ważna ilość, ale jakość działań”. Ten argument przeważył wśród zebranych z dopowiedzeniem, że może to być punkt wyjścia do rozwoju stowarzyszenia także poprzez zapraszanie nowych członków.
- 3) Zezwolić na zatrudnianie członków zarządu w stowarzyszeniach;
Proponowane zmiany w ustawie znalazły powszechną akceptację także podczas obu spotkań.
- 4) Możliwość przekształcania się NGO;
Uczestnicy obu spotkań wyrażali potrzebę umożliwienia przekształcania się organizacji (zmiany formy prawnej bez konieczności likwidowania działalności istniejącej organizacji), ale idąc szerzej niż zaproponowane zmiany, gdyż propozycje dotyczyły możliwości przekształcania się z różnych form prawnych: klubów sportowych, UKS, stowarzyszeń, fundacji, spółdzielni socjalnych, LGD, LOT, KGW.
- 5) Uprozczone procedury rejestracyjne oraz rejestracja w KRS w 7 dni (jak fundacje)
Przedstawiciele stowarzyszeń postulowali, aby procedury rejestracyjne tej formy prawnej zostały uproszczone i ustawowe skrócone do okresu, jak w przypadku fundacji, tj. do 7 dni.
- 6) Wprowadzenie formy zawieszania działalności organizacji;
Proponowane zmiany w tej sprawie znalazły powszechną akceptację także podczas obu spotkań.
- 7) Likwidacja nadzoru nad stowarzyszeniami i poddanie się jurysdykcji sądów powszechnych

Postulowano, aby wykreślić zapisy dotyczące nadzoru nad stowarzyszeniami (podobny postulat dotyczył także fundacji). Podkreślano, że organizacje pozarządowe są niezależnymi podmiotami prawnymi i nie ma żadnego powodu, aby administracja pełniła jakąś formę nadzoru nad nimi. Podobnie jak przedsiębiorcy mają swobodę i niezależność w prowadzonej działalności bez nadzoru, również organizacje nie powinny podlegać nadzorowi innemu, oprócz sądów powszechnych. Skoro mówimy o III sektorze, który jest odmiennym i niezależnym od sektorów administracji, Biznesu i mediów, to nie ma żadnego powodu do ubezwłasnowolnienia go w jakiegokolwiek nawet części od innego sektora.

8) Uproszczona forma likwidacji (jedno okienko);

Obecnie obowiązuje forma rejestracji organizacji w procedurze tzw. „jednego okienka”. Dlatego postulowano, aby uprościć procedury likwidacji organizacji i w podobnej formie „jednego okienka” wyrejestrowywać.

Pojawił się także postulat, aby uproszczenie likwidacji dotyczyło także tzw. martwych podmiotów, nie działających od kilku lat. Aby niepełna reprezentacja takiej organizacji mogła dokonać likwidacji i wyrejestrowania podmiotu.

9) Możliwość zakładania organizacji i bycia członkami stowarzyszeń przez cudzoziemców nieposiadających nr Pesel;

Obecne przepisy nie zabraniają cudzoziemcom być członkami stowarzyszeń w Polsce. Ale pojawia się praktyczne ograniczenie, mające także miejsce w proponowanych zmianach przez Kancelarię Prezydenta RP, gdyż wymaga się nr Pesel. Ogranicza to prawo do zrzeszania się na terenie Polski cudzoziemcom, którzy nie posiadają nr Pesel.

10) Członkostwo w związkach/federacjach przez inne podmioty: fundacje, inne organizacje, spółdzielnie socjalne, spółki non-profit itp.

Zaproponowano, aby wprowadzić formalny zapis umożliwiający innym formom prawnym bycie członkiem związku stowarzyszeń. Obecne przepisy tego nie zabraniają, ale interpretacja sądów na terenie Polski bywa rozbieżna. Dlatego proponuje się formalne zawarcie takiego zapisu w nowelizowanej ustawie.

11) Zrównanie praw członków stowarzyszenia z prawami wolontariuszy;

Proponowane zmiany w tej sprawie znalazły powszechną akceptację także podczas obu spotkań.

12) Obniżenie wieku członkostwa w stowarzyszeniach z 16 do 13 lat;

Argumentowano, iż w art. 15. KC ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, dlatego powinno obniżyć się wiek dla zrzeszających się z 16 do 13 lat.

13) Osoby pozbawione praw publicznych mogą pozostawać członkami stowarzyszeń, ale nie we władzach;

Postulowano, aby osoby pozbawione praw publicznych mogły pozostawać członkami stowarzyszeń (jeżeli były nimi przed pozbawieniem tych praw), ale z ograniczeniem, że nie mogą być członkami władz tych organizacji.

14) Przemodelować system prawny różnych form organizacji pozarządowych;

Propozycja dotyczyła generalnej reformy różnych form prawnych istniejących organizacji: stowarzyszeń, fundacji, OSP, LGD, LOT, ROD, organizacji zakładanych z ustawy o kulturze fizycznej, PCK, ZHP, organizacji kościelnych, a nawet KGW i inicjatyw lokalnych, aby w miejsce kilkunastu przepisów stworzyć jedną ustawę o organizacjach pozarządowych regulującą tworzenie, działanie, przekształcanie się i likwidację różnych nowych form w miejsce istniejących. Np. proponowano, aby Inną formą prawną było stowarzyszenie zrzeszające kilka-kilkanaście osób, a Inna duże organizacje zrzeszające kilkanaście tysięcy z oddziałami/kołami.

Kilka lat temu pojawiła się podobna poselska propozycja, ale nie była wcześniej skonsultowana ze środowiskiem pozarządowym i dawała zbyt krótki czas na przejście ze starej w nową formę prawną. Zebrani proponowali, aby takim okresem na wybór i dostosowanie się do nowej formy prawnej był okres co najmniej 3 lat.

15) Brak obowiązku prowadzenia księgowości do kwoty budżetu rocznego nie przekraczającego 50.000 zł;

Propozycja związana z najczęściej pojawiającym się argumentem na Dolnym Śląsku – „nie da się budować społeczeństwa obywatelskiego bez zaufania”. Ponadto argumentowano, że koszty prowadzenia księgowości, kontroli, ewentualnych egzekucji nieprawidłowości są tak wysokie, że zdecydowanie przekraczają wielkość nadużyć, a możliwości egzekucji prawie żadne. Wobec powyższego zaproponowano, aby podobnie jak w wielu krajach „starej” UE, zrezygnować z prowadzenia księgowości w organizacjach z budżetem rocznym do 50.000 zł i pozostawić gospodarkę finansową w takich organizacjach do kompetencji wewnętrznej członków.

16) Prowadzenie księgowości uproszczonej dla budżetów rocznych w przedziale 50.000-1.000.000 zł;

W związku z propozycją braku obowiązku prowadzenia księgowości w organizacjach z budżetem rocznym nie przekraczającym 50.000 zł zaproponowano, aby ustawowo zapisać prowadzenie księgowości uproszczonej przez organizacje z budżetem rocznym w przedziale 50.000-1.000.000 zł.

17) Rozliczanie się z realizacji zadań publicznych przez rezultaty;

Niedawna propozycja Departamentu Pożytku Publicznego MPiPS dotycząca rozliczania się z zadań publicznych poprzez rezultaty, a nie wydatkami, nadal jest w pamięci dolnośląskich organizacji i ma duże grono zwolenników. Propozycja dotyczy wpisania takiej zmiany do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

18) Priorytet zlecania/powierzenia zadań publicznych przez administrację organizacjom pozarządowym;

Kolejny postulat dotyczący zmian w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, aby wpisać wyraźniej, że administracja publiczna zobowiązana jest do przekazywania wszelkich zadań publicznych do realizacji przez inne podmioty: w pierwszej

kolejności dla organizacji pozarządowych w konkursach , w przypadku braku zainteresowanej organizacji organizowanie przetargu dla podmiotów gospodarczych, a dopiero w przypadku braku zainteresowanych z sektora pozarządowego i biznesu administracja mogłaby dane zadanie realizować samodzielnie (lub poprzez swoją strukturę).

Argumentowano, że polski sektor pozarządowy nigdy nie będzie mógł stać się ważnym pracodawcą, do póki administracja publiczna nie zostanie przymuszona ustawowo do „wypchnięcia spoza swoich skrzydeł” realizacji zadań przez inne sektory. Już obecnie, zauważa się tendencję do tworzenia przez administrację publiczną placówek, którym przekazuje się zadania do niedawna realizowane przez organizacje pozarządowe. Np. tak dzieje się w przypadku tworzenia ośrodków profilaktyki uzależnień, utrzymywanych ze środków tzw. funduszu „korkowego”, przy jednoczesnym zmniejszaniu lub nawet likwidacji konkursów w tym obszarze. Coraz częściej także samorządy wkraczają w do niedawna w pełni samodzielnie realizowany obszar przez NGO, tj. wspieranie innych organizacji. Tworzą własne centra, zatrudniając urzędników, którzy słabo znają funkcjonowanie III sektora. Aby odwrócić tę tendencję wymagana jest interwencja ustawowa, gdyż samorządy raczej zmniejszają przekazywanie zadań publicznych (szczególnie tych poważnych z dużym budżetem). Ustawowy zapis priorytetu zlecania/powierzenia zadań publicznych przez administrację organizacjom pozarządowym zwiększyłby profesjonalizację III sektora oraz jego rolę jako pracodawcy. Bez takiej zmiany ustawowej organizacje pozarządowe spychane są na margines gospodarki, jako organizacje hobbystyczno-charytatywne, nie dając im szansy na właściwe miejsce w gospodarce społecznej.

Spotkanie w Wałbrzychu zorganizowała Fundacja „Merkury” w ramach Dolnośląskiego Punktu Konsultacyjno-Doradczego realizowane ze środków Województwa Dolnośląskiego.

Natomiast spotkanie we Wrocławiu zorganizowała Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych w ramach projektu pn. Dolnośląska Platforma dialogu i konsultacji społecznych. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego